

ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ
TENDERS REVIEW AUTHORITY

Λεωφ. Γρίβα Διγενή 81-83, 2ο όροφο, Τ.Θ. 24820, 1304 Λευκωσία
Τηλ.: 22445100, Φαξ: 22445107, Email: tra@aap.gov.cy, Web: www.tra.gov.cy

Προσφυγή Αρ. 46/2018

Μεταξύ:

CYFIELD CONSTRUCTION LTD

Αιτητών

v.

ΔΗΜΟΥ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Αναθέτουσας Αρχής

Προσφυγή Αρ. 51/2018

Μεταξύ:

LOIS BUILDERS LTD – PHOENIX CONSTRUCTIONS LTD J.V.

Αιτητών

v.

ΔΗΜΟΥ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Αναθέτουσας Αρχής

**Αναθεωρητική Αρχή
Προσφορών**

Έφη Παπαδοπούλου, Πρόεδρος
Λοΐζος Κάππας, Μέλος
Γιώργος Αναστασίου, Μέλος
Σόλων Παπαθεοχάρους, Μέλος
Δήμος Θωμά, Μέλος

Αιτητές:

CYFIELD CONSTRUCTION LTD

Αντιπροσωπεύθηκε από τους:

1. Αλεξία Κουντουρή-Παπαευσταθίου, Δικηγόρο για Τάσσος Παπαδόπουλος και Συνεργάτες ΔΕΠΕ
2. Φρίξο Νικολάου, Δικηγόρο για Τάσσος Παπαδόπουλος και Συνεργάτες ΔΕΠΕ
3. Χρίστο Παπασωζόμενο, Πολιτικό Μηχανικό

Αιτητές:

LOIS BUILDERS LTD – PHOENIX CONSTRUCTIONS LTD J.V.

Αντιπροσωπεύθηκε από τον:

1. Πάνο Παναγιώτου, Δικηγόρο για Κωνσταντίνου Παναγιώτου & Σία ΔΕΠΕ

Αναθέτουσα Αρχή:

ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Αντιπροσωπεύθηκε από τους:

1. Πόλυ Πολυβίου, Δικηγόρο για Χρυσ αφίνης και Πολυβίου ΔΕΠΕ
2. Μαρία Αντωνίου, Δικηγόρο για Χρυσ αφίνης και Πολυβίου ΔΕΠΕ
3. Έλενα Δαμιανού, Δικηγόρο για Χρυσ αφίνης και Πολυβίου ΔΕΠΕ
4. Μαρίνα Τύμβιου, Αρχιτέκτονα
5. Φρόσω Αντωνίου, Πολιτικό Μηχανικό
6. Χρυστάλλα Baldwin, Επιμετρητή

Ημερομηνία έκδοσης Απόφασης: 29 Μαρτίου, 2019

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΗ ΕΞΑΙΡΕΣΗΣ
ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΗΣ
ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ 46/2018 ΚΑΙ 51/2018

Οι Αιτητές υπέβαλαν αίτημα εξαίρεσης της Προέδρου της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών κας Έφης Παπαδοπούλου από τη διαδικασία εξέτασης των προσφυγών 46/2018 και 51/2018 με το αιτιολογικό της φαινομενικής αμεροληψίας.

Η Πρόεδρος αποφάσισε όπως μη εξαιρεθεί από τη διαδικασία εξέτασης της παρούσας Προσφυγής.

Συνεπώς η Πρόεδρος και τα Μέλη εξέδωσαν απόφαση για το ζήτημα αυτό.

Ακολουθεί η απόφαση της Προέδρου και η απόφαση των Μελών.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

Οι πιο πάνω προσφυγές, οι οποίες καταχωρήθηκαν στην Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών στις 24.10.2018 και 7.11.2018 αντίστοιχα, στρέφονται εναντίον του Δήμου Λευκωσίας («η Αναθέτουσα Αρχή») που κατά τους Αιτητές αρνήθηκε να αποδεχθεί τις προσφορές τους για το Διαγωνισμό, με αρ. 13/2018, «*Ολοκληρωμένη Ανάπλαση του Εμπορικού Τριγώνου Μακαρίου-Στασικράτους-Ευαγόρου για την ενίσχυση της βιώσιμης κινητικότητας κατασκευαστική Φάση Β*». Οι Αιτητές ισχυρίζονται ότι επιχείρησαν εμπρόθεσμα και δεόντως να υποβάλουν τις προσφορές τους αλλά αυτό απέτυχε επειδή το ηλεκτρονικό σύστημα σύναψης δημοσίων συμβάσεων (e-procurement) παρουσίαζε πρόβλημα.

Σύμφωνα με την Αναθέτουσα Αρχή, για τον εν λόγω διαγωνισμό που προκηρύχθηκε μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος σύναψης δημοσίων συμβάσεων υποβλήθηκε μόνο μια προσφορά και αυτή ήταν από την εταιρεία Cybarco. Οι προσφυγές ορίστηκαν για το ενδεχόμενο χορήγησης προσωρινών μέτρων, ακούστηκαν οι θέσεις των μερών, η Αναθέτουσα Αρχή έφερε ένσταση στη χορήγηση τους και η Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών την 1.11.2018 ομόφωνα αποφάσισε να χορηγήσει προσωρινά μέτρα σύμφωνα με το άρθρο 24 του περί των Διαδικασιών Προσφυγής στον Τομέα της Σύναψης των Δημοσίων Συμβάσεων Νόμου του 2010, Ν.

104(I)/2010 («ο Νόμος»). Επέτρεψε δε στην Αναθέτουσα Αρχή να προχωρήσει αλλά μόνο στην αξιολόγηση της προσφοράς που υποβλήθηκε.

Ακολούθως δόθηκαν στα μέρη οδηγίες για ετοιμασία γραπτών αγορεύσεων και οι υποθέσεις ορίστηκαν για να ακουστούν στις 4.2.2019. Κατά την εν λόγω ημερομηνία η δικηγόρος των Αιτητών στην προσφυγή 46/2018 έθεσε ζήτημα εξαίρεσης μου για λόγο στον οποίο θα αναφερθώ πιο κάτω.

Μετά από αίτημα του δικηγόρου των Αιτητών στην προσφυγή 51/2018 και του δικηγόρου της Αναθέτουσας Αρχής, οι οποίοι δήλωσαν ότι δεν ήταν σε θέση να τοποθετηθούν, οι υποθέσεις ορίστηκαν για να ακουστούν οι δικηγόροι στις 20.2.2019. Η δικηγόρος των Αιτητών στην Προσφυγή 46/2018 κοινοποίησε σε όλα τα μέρη όπως και στην Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών τα στοιχεία στα οποία στήριζε το αίτημα εξαίρεσης, για να τοποθετηθούν κατά τη νέα ημερομηνία. Τα στοιχεία δόθηκαν και τα μέρη ακούστηκαν όπως προγραμματίστηκε.

Σύμφωνα με τη δικηγόρο των Αιτητών στην Προσφυγή 46/2018, δεν τίθεται ζήτημα υποκειμενικής αμεροληψίας αλλά φαινομενικής. Επομένως το ερώτημα ήταν τί ένας αντικειμενικός παρατηρητής θα μπορούσε, και εύκολα μάλιστα, καθώς πρόσθεσε, να συμπεράνει από τα γεγονότα τα οποία προέκυπταν από τα έγγραφα τα οποία αυτή κατέθεσε. Συγκεκριμένα υπέδειξε ότι, όπως προκύπτει από το φάκελο της εταιρείας Προκατασκευασμένα Υλικά Σκυροδέματος Ύψωνας Λτδ («εταιρεία Ύψωνας»), που τηρείται στο γραφείο του Εφόρου Εταιρειών, μέτοχοι

της είναι ο σύζυγος και ο γιος μου, δηλαδή στενά συγγενικά μου πρόσωπα. Αναφέρθηκε εξάλλου στην ιστοσελίδα της εταιρείας όπου φαίνονται τα σημαντικότερα έργα στα οποία χρησιμοποιήθηκαν και υλικά που προμήθευσε η εταιρεία Ύψωνας και πρόσθεσε ότι σε χειρόγραφη σημείωση των Αιτητών καταγράφονται εκείνα από τα έργα που εκτέλεσε η Cybarco. Εφόσον, ισχυρίζεται η Δικηγόρος των Αιτητών, η εταιρεία Ύψωνας δραστηριοποιείται στην οικοδομική βιομηχανία και διατηρεί πελατειακή σχέση με εταιρείες ανταγωνιστικές της Αιτήτριας, και δη με την εταιρεία Cybarco την οποία προμηθεύει με προϊόντα για την κατασκευή έργων, η εταιρεία Ύψωνας με την οποία η Πρόεδρος έχει ιδιαίτερη σχέση, ενδέχεται να έχει έμμεσα οικονομικά ή άλλα οφέλη από την έκβαση της υπόθεσης όπως και από την έκβαση άλλων υποθέσεων που αφορούν την οικοδομική βιομηχανία. Το κριτήριο τόνισε, δεν είναι εδώ υποκειμενικό αλλά καθαρά αντικειμενικό και σημασία έχει η αντίληψη που δημιουργείται σε ένα αντικειμενικό παρατηρητή ως προς το αδιάβλητο και ανεξάρτητο της κρίσης του συλλογικού οργάνου, και όχι ο πραγματικός επηρεασμός ή το αποτέλεσμα της απόφασης.

Πρότεινε ότι η μέχρι σήμερα επαγγελματική σχέση της εταιρείας Ύψωνας με τη Cybarco είναι τέτοια που δικαιολογείται η εξαίρεση μου, χωρίς όμως να υποστηρίζει είτε ότι εάν το συγκεκριμένο έργο κατακυρωθεί στη Cybarco αυτή θα προμηθευτεί προκατασκευασμένα υλικά από την εταιρεία Ύψωνας, είτε ότι υπήρξε αποκλειστικότητα αγοράς προϊόντων από την εν λόγω εταιρεία. Εισηγήθηκε εν τούτοις ότι όταν υπάρχει πελατειακή σχέση μεταξύ δύο εταιρειών, υπάρχει πρόδηλο

συμφέρον από την έκβαση της υπόθεσης. Σύμφωνα με τα μέχρι σήμερα στοιχεία, τόνισε, η εταιρείας Ύψωνας είχε εισόδημα από τη Cybarco και δεν έχει σημασία αν στη συγκεκριμένη διαδικασία το συμφέρον είναι ή όχι οικονομικό, σημασία έχει το ευρύτερο συμφέρον από τη διαδικασία. Εγείρεται, υπέδειξε, έμμεσα θέμα οικονομικού συμφέροντος από την άποψη ότι από την έκβαση της υπόθεσης πιθανόν να ωφεληθεί η εταιρεία Ύψωνας ενώ με τους Αιτητές δεν υπάρχει οποιαδήποτε πελατειακή σχέση.

Για την εξαίρεση μου οι Αιτητές επικαλέστηκαν το άρθρο 10(3) του Νόμου, το άρθρο 42(2) του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου, Ν.158/1999 και το άρθρο 2.5.3 του Οδηγού Δικαστικής Συμπεριφοράς που δημοσιεύτηκε στις 31.1.2019. Υπέβαλαν δε ότι τα εν λόγω άρθρα όπως είναι διατυπωμένα, δεν παρέχουν δυνατότητα άσκησης διακριτικής ευχέρειας αλλά επιβάλλουν τη μη συμμετοχή μου στη σύνθεση της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών.

Αίτημα εξαίρεσης μου έθεσαν και οι Αιτητές στην προσφυγή 51/2018, ο δικηγόρος των οποίων επανέλαβε ότι το ζήτημα δεν είναι υποκειμενικό αλλά αντικειμενικό. Συμφώνησε και υιοθέτησε τη θέση των Αιτητών στην προσφυγή 46/2018, πρόσθεσε δε ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία που κατέχουν οι Αιτητές, η εταιρεία Lois Builders, μέλος της κοινοπραξίας των Αιτητών στην Προσφυγή 51/2018 κατά την περίοδο 2013-2015, αγόραζε υλικά από την εταιρεία Ύψωνας. Το ίδιο αγόραζε από την εταιρεία Ύψωνας, κατά την περίοδο 2014-2016, και η Κοινοπραξία των Αιτητών.

Κατά την εισήγηση τους, η συνεργασία αυτή των Αιτητών με την εταιρεία Ύψωνας ενισχύει το αίτημα εξαίρεσης.

Το κύριο επομένως ζήτημα που οι Αιτητές έχουν θέσει στις Προσφυγές με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, είναι ότι η εταιρεία Ύψωνας, της οποίας όντως μέτοχοι είναι ο σύζυγος και ο γιος μου, έχει πρόδηλο οικονομικό ή άλλο συμφέρον στη διαδικασία εφόσον, στους πελάτες της για τα προκατασκευασμένα υλικά που παράγει και διαθέτει στην αγορά, συγκαταλέγεται και η Cybarco η οποία έχει υποβάλει προσφορά στο διαγωνισμό.

Ο κ. Πολυβίου για την Αναθέτουσα Αρχή, σχολιάζοντας τη θέση των Αιτητών και στις δύο προσφυγές, αναφέρθηκε στο στάδιο στο οποίο βρίσκονται και υπέβαλε ότι οι Αιτητές, οι οποίοι εμφανίστηκαν ενώπιον της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών και εξασφάλισαν την ευνοϊκή γι' αυτούς θεραπεία των Προσωρινών Μέτρων, εμποδίζονται να θέτουν τώρα ζήτημα εξαίρεσης για σκοπούς καθυστέρησης της διαδικασίας, όταν μάλιστα το αίτημά τους για χορήγηση προσωρινών μέτρων ικανοποιήθηκε. Επίσης υπέβαλε ότι ζήτημα εξαίρεσης μπορεί να εγερθεί μόνο στο αρχικό στάδιο ενώ σε προχωρημένο στάδιο συνιστά κατάχρηση διαδικασίας.

Σε ό,τι αφορά τους λόγους για τους οποίους ζητείται η εξαίρεση μου, ο συνήγορος υπέδειξε ότι από τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν προκύπτει ότι η Πρόεδρος δεν κατέχει οποιαδήποτε θέση στην εταιρεία Ύψωνας. Ανέφερε πως ναι μεν υπάρχει

ιδιάζουσα σχέση με τους μετόχους της εταιρείας Ύψωνας, όμως στην παρούσα διαδικασία η εταιρεία Ύψωνας δεν είναι διάδικος, ούτε καθ' οιονδήποτε τρόπο μέρος στη διαδικασία ώστε να τυγχάνει εφαρμογής το άρθρο 10(3) του Νόμου. Ούτε η Πρόεδρος έχει πρόδηλο συμφέρον όπως απαιτείται από το δεύτερο σκέλος του άρθρου 10(3) του Νόμου, στο οποίο οι Αιτητές βασίζουν το αίτημα τους. Η εταιρεία Ύψωνας, υπέδειξε ο συνήγορος, είναι εταιρεία η οποία, όπως και άλλες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον ίδιο τομέα, κατασκευάζει και εμπορεύεται προκατασκευασμένα υλικά τα οποία διαθέτει στην αγορά σε ένα μεγάλο αριθμό πελατών, μεταξύ των οποίων η Cybarco και εταιρείες, μέλη του Ομίλου, στον οποίο ανήκουν και οι Αιτητές στην Προσφυγή 46/2018. Προς ενίσχυση της θέσης του, κατέθεσε βεβαίωση της εταιρείας Ύψωνας όπου φαίνεται αριθμός πελατών της, και βεβαίωση της εταιρείας Cybarco, σύμφωνα με την οποία, για τα έργα που εκτελεί δεν προμηθεύεται τέτοια υλικά μόνο από την εταιρεία Ύψωνας. Ο συνήγορος υπέδειξε ότι σύμφωνα με τη βεβαίωση της Cybarco, κατά τα τελευταία δέκα χρόνια αυτή παρήγγειλε υλικά, τα ίδια με εκείνα που εμπορεύεται η εταιρεία Ύψωνας, από ακόμα πέντε εταιρείες, μεταξύ των οποίων και εταιρείες που ανήκουν ή/και διοικούνται από πρόσωπα που ηγούνται ανταγωνιστικών της Cybarco εταιρειών στον κατασκευαστικό τομέα. Οι παραγγελίες, τόνισε, σύμφωνα με τη βεβαίωση της Cybarco πάντοτε γίνονται στη βάση κριτηρίων (ικανοποίηση προδιαγραφών έργου, χρονοδιάγραμμα προμήθειας, τρόπος πληρωμής, τιμή προϊόντος). Επομένως, συμπέρανε ότι η Πρόεδρος δεν έχει οποιοδήποτε οικονομικό ή άλλο συμφέρον από τη διαδικασία των προσφυγών.

Σε ό,τι αφορά τη θέση των Αιτητών ότι τυγχάνει εφαρμογής ο Οδηγός Δικαστικής Συμπεριφοράς, ο συνήγορος υποστήριξε ότι η Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών δεν αποτελεί δικαστικό σώμα ώστε να ισχύουν οι πρόνοιες του.

Εξετάζω το τεθέν ζήτημα εξαίρεσης υπό το φως των θεμελιωδών αρχών ως προς τη λειτουργία και εκτέλεση των καθηκόντων μου ως Προέδρου της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών, μιας ανεξάρτητης Αρχής με δικαιοδοσία να ασκεί έλεγχο επί της νομιμότητας των δημόσιων συμβάσεων. Η γενική αρχή ότι διοικητικά όργανα, που μετέχουν σε διαδικασία παραγωγής διοικητικής πράξης, πρέπει όχι μόνο να ενεργούν αμερόληπτα αλλά και να εμφανίζονται ότι είναι αμερόληπτα έχει περιληφθεί στο άρθρο 10.3 του Νόμου. Έχοντας υπόψη το εν λόγω άρθρο αλλά και τις εξουσίες της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών, που είναι ο έλεγχος της νομιμότητας αποφάσεων αναθετουσών αρχών, στα πλαίσια δημόσιων διαγωνισμών, η Αρχή, προς εκπλήρωση του έργου της ως διοικητικό όργανο, λειτουργεί οιονεί δικαστικά.

Υπό το φως των πιο πάνω δεν μπορώ να συμφωνήσω με την Αναθέτουσα Αρχή ότι τα προβλεπόμενα στον Οδηγό Δικαστικής Συμπεριφοράς δεν τυγχάνουν εφαρμογής. Αντίθετα, καταλήγω ότι εφαρμόζονται κατ' αναλογία και σε περίπτωση όπως η παρούσα. Ούτε, κατά τη γνώμη μου, ευσταθεί ο ισχυρισμός ότι το στάδιο στο οποίο εγείρεται το ζήτημα, το καθιστά καταχρηστικό και ότι ως τέτοιο, δεν πρέπει να εξεταστεί. Ζήτημα εξαίρεσης, εφόσον αυτό επιδρά στη

νομιμότητα της όλης διαδικασίας, μπορεί να τίθεται και να εξετάζεται σε οποιοδήποτε στάδιο εάν και εφόσον τότε είναι που έρχεται σε γνώση του διαδίκου.

Έχοντας συνοψίσει το υπό εξέταση ζήτημα, προχωρώ να το εξετάσω στη βάση όσων προτάθηκαν από τα μέρη, παραθέτοντας πρώτα τα άρθρα στη βάση των οποίων ζητείται η εξαίρεση μου, και ακολούθως, κάποια επί του ζητήματος νομολογία.

Άρθρο 10(3) του Ν. 104(I)/2010:

«10.-(1) [...]»

(3) Αν ο Πρόεδρος ή οποιοδήποτε μέλος της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών έχει οποιοδήποτε οικονομικό ή άλλο συμφέρον, άμεσο ή έμμεσο, σε σχέση με οποιαδήποτε εξεταζόμενη από αυτήν διαδικασία ανάθεσης σύμβασης ή έχει οποιαδήποτε ιδιάζουσα σχέση ή οποιαδήποτε εξ αίματος ή εξ αγχιστείας συγγένεια μέχρι του τετάρτου βαθμού με οποιοδήποτε πρόσωπο που έχει πρόδηλο οικονομικό ή άλλο συμφέρον στην εν λόγω διαδικασία, οφείλει να αποκαλύψει το συμφέρον, τη σχέση ή τη συγγένεια αυτή στην Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών και να αποσυρθεί από τη σχετική συνεδρία».

Άρθρο 42(2) του Νόμου 158(I)/1999:

«42.—(1) [...]»

(2) Δε μετέχει στην παραγωγή διοικητικής πράξης πρόσωπο που έχει ιδιάζουσα σχέση ή συγγενικό δεσμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι και του τέταρτου βαθμού ή βρίσκεται σε οξεία έχθρα με το άτομο που αφορά η εξεταζόμενη υπόθεση ή που έχει συμφέρον για την έκβασή της».

Οδηγός Δικαστικής Συμπεριφοράς

«2.5 Τηρουμένης της Δικαστικής Πρακτικής ημερομηνίας 17 Μαρτίου 1988, όπως αυτή τροποποιήθηκε, ο δικαστής, εφαρμόζοντας τις αρχές της νομολογίας αναφορικά με την πραγματική ή φαινομενική μεροληψία, θα προχωρεί σε εξαίρεση του εαυτού του από οποιαδήποτε διαδικασία στην οποία έχει κώλυμα να αποφασίσει την υπόθεση αμερόληπτα ή στην οποία μπορεί να φανεί σε ένα εύλογο παρατηρητή ότι έχει κώλυμα να αποφασίσει την υπόθεση αμερόληπτα. Τέτοιες διαδικασίες συμπεριλαμβάνουν, αλλά δεν περιορίζονται σε περιπτώσεις όπου

[...]

2.5.3 ο δικαστής, ή ένα μέλος της οικογένειάς του, έχει οικονομικό συμφέρον από το αποτέλεσμα της υπόθεσης».

Στα Πορίσματα Νομολογίας Συμβουλίου Επικρατείας 1929 –1959 σελ. 111

αναφέρονται τα εξής σε σχέση με το εξεταζόμενο ζήτημα:

«Γ' Εξαιρέσεις μελών.

Αι περί εξαιρέσεως δικαστών διατάξεις δεν εφαρμόζονται κατ' αρχήν επί των συλλογικών οργάνων της Διοικήσεως: 6 (31), 795 (35), 36, 38, 1013 (39), 1547 (50), 60, 61 (55) κ.ά., εάν δεν υπάρχει εναντία διάταξις επί της συγκεκριμένης περιπτώσεως: 217, 223 (33), 609, 610 (1945) κ.ά., ούτω δε δεν γεννάται εκ παραβάσεως τούτων ακυρότης των πράξεων του συλλογικού οργάνου, εφ' όσον δεν αποδεικνύεται ότι μεροληπτική ενέργεια του μέλους ήγαγε το συλλογικόν όργανον εις κατάχρησιν εξουσίας: 216 (29), 445 (43), 60, 61(55) κ.ά. Εν τούτοις το Σ.τ.Ε. δέχεται την αρχήν, καθ' ην τα όργανα της Διοικήσεως δέον να παρέχωσιν εγγύησιν αμερολήπτου κρίσεως, οσάκις δε τα μέλη του συλλογικού οργάνου συνδέονται δια δεσμών ή ιδιαζούσης σχέσεως προς τα πρόσωπα, εις α αφορά η κρινομένη υπόθεσις, ή έχουσι συμφέρον εις την έκβασίν της, δημιουργείται τεκμήριον επηρεασμού τούτων, κλονίζον την πεποίθησιν του διοικουμένου επί το αδιάβλητον της κρίσεως των οργάνων. Η συμμετοχή, όθεν, μέλους παρ' ω υφίσταται ο κατά τα άνω δεσμός ή σχέσις ή συμφέρον, δημιουργεί κακήν σύνθεσιν του συλλογικού οργάνου επαγομένην ακυρότητα των πράξεων αυτού: 1187 (50), 1451 (54), 165 (55), 748 (56), 305, 1286, 1623 (57), 864 (60) κ.ά. Η νομολογιακή αύτη αρχή δεν ισχύει εις τα περιπτώσεις, καθ' ας ο νόμος προβλέπει ειδικώς περί των κωλυμάτων των

μελών του συλλογικού οργάνου, ότε εφαρμόζονται αι διατάξεις αύται του νόμου: 1286(57). [...]».

Στη *Μόδεστος Πίτσιλλος ν. Δημοκρατίας* (1994) 1 Α.Α.Δ. 268 σε σχέση με το ζήτημα της αμεροληψίας αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

«Είναι βασική αρχή, θεμελιώδους σημασίας, ότι η δικαιοσύνη, όχι μόνο πρέπει να απονέμεται, αλλά και να φαίνεται ότι απονέμεται.

Δικαστής δεν εξαιρείται ανάλογα με τις επιθυμίες των διαδίκων, οι οποίοι δε δικαιούνται να καθορίζουν τη σύνθεση του Δικαστηρίου.

Το κριτήριο για εξαίρεση Δικαστή είναι η δημιουργία δικαιολογημένης εντύπωσης ύπαρξης πραγματικής πιθανότητας προκατάληψης από το Δικαστή στο νου του μέσου εχέφρονα πολίτη, ο οποίος γνωρίζει όλα τα γεγονότα. Εικασίες και καχυποψίες μόνο δεν είναι αρκετές.

Στην υπόθεση *Delcourt* (1970) Series «Α», No. 11, το Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης τόνισε ότι σε μια δημοκρατική κοινωνία το δικαίωμα της ανεπηρέαστης απονομής της δικαιοσύνης από ανεξάρτητο, αμερόληπτο και αρμόδιο Δικαστήριο είναι υψίστης σπουδαιότητας. Ο τρόπος, όμως, εφαρμογής της αρχής αυτής εξαρτάται από τα ειδικά χαρακτηριστικά κάθε διαδικασίας».

Στη *Makrides ν. Republic* (1984) 3 CLR 304 υποδεικνύεται ότι, στη διαπίστωση κωλύματος, οδηγό δεν αποτελεί η ευαισθησία του δικαστή αλλά η σωστή εκτίμηση του δικαστικού καθήκοντος και ό,τι αυτό επιβάλλει. Αποτελεί καθήκον του δικαστή να επιλαμβάνεται των υποθέσεων που του ανατίθενται με βάση το πρόγραμμα κατανομής εργασίας το οποίο διασφαλίζει το απρόσωπο της δικαιοσύνης βλ. *Locabail Ltd ν. Bayfield Properties* (200) 1 All E.R. 65. Επομένως, εξαίρεση δικαστή από συγκεκριμένη υπόθεση ενέχει κινδύνους, ένας από τους οποίους είναι

ότι η εξαίρεση χωρίς ικανό λόγο μπορεί να παράσχει στο διάδικο τη δυνατότητα επιλογής δικαστή. Ανάλογα ισχύουν και για τα διοικητικά όργανα.

Στην *Εκτωρίδης ν. Δημοκρατίας* (1990) 3 ΑΑΔ σελ. 922 αναφέρονται τα εξής:

*«Η νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου πάνω στο ζήτημα της έννοιας της "προκατάληψης" από διοικητικό όργανο έχει πρόσφατα ευθυγραμμιστεί στην απόφαση της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου **Γιαννούλα Λούκα κ.ά. ν. Δημοκρατίας** (1989) 3(A) C.L.R. 674. Η πρώτη υπόθεση που αφορά στο θέμα είναι η **Πέτσας ν. Δημοκρατίας** (1962) 3 Α.Α.Σ.Δ. 60, [...]*

*[...]Όπως είπαμε πιο πριν, η νομολογία έχει ευθυγραμμιστεί με την απόφαση στην υπόθεση **Γιαννούλα Λούκα**, που αναφέρεται πιο πάνω. Στην απόφαση αναφέρονται τα εξής σχετικά, σε μετάφραση:*

*"Ο γενικός κανόνας είναι ότι τα διοικητικά όργανα που μετέχουν σε μια συγκεκριμένη διοικητική διαδικασία πρέπει να εμφανίζονται ότι ενεργούν αμερόληπτα, πράγμα το οποίο δεν μπορεί να λεχθεί, για μια περίπτωση όπου υπάρχει ειδικός δεσμός ή συγγένεια που αφορά τα πρόσωπα που είναι αναμεμειγμένα σε αυτή τη διαδικασία ή στο αποτέλεσμά της (δες **Χρίστου ν. Δημοκρατίας** (1980) 3 Α.Α.Δ. 437 στη σελίδα 449).*

*Όμως κάθε έλλειψη αμεροληψίας πρέπει να αποδεικνύεται με επαρκή βεβαιότητα από γεγονότα που εμφανίζονται στους επίσημους φακέλους ή από λογικά συμπεράσματα που τεκμαίρονται από τα γεγονότα αυτά. (δες **Όθωνος ν. Δημοκρατίας** (1989) 3 C.L.R. 475.). Και κατά κανόνα η ύπαρξη μεροληψίας εξαρτάται πάντοτε από τα γεγονότα της κάθε υπόθεσης. [...]*».

Στην πρόσφατη απόφαση *Case of Nicholas ν. Cyprus*, App. 63246/2010, ημερ.

09/04/2018 αναφέρονται, σε σχέση με τον αντικειμενικό έλεγχο, τα πιο κάτω:

«52. As to the objective test, it must be determined whether, quite apart from the judge's conduct, there are ascertainable facts which may raise doubts as

to his or her impartiality. This implies that, in deciding whether in a given case there is a legitimate reason to fear that a particular judge or a body sitting as a bench lacks impartiality, the standpoint of the person concerned is important but not decisive. What is decisive is whether this fear can be held to be objectively justified (ibid., § 76).»

Σε ελεύθερη μετάφραση

52. Όσον αφορά τον αντικειμενικό έλεγχο, πρέπει να εξακριβωθεί αν, πέραν της συμπεριφοράς του δικαστή, υπάρχουν πραγματικά περιστατικά ικανά να εγείρουν αμφιβολίες ως προς την αμεροληψία του. Αυτό εξυπακούει ότι, όταν αποφασίζεται κατά πόσον υπάρχει δικαιολογημένα φόβος ότι ένας συγκεκριμένος δικαστής ή μια σύνθεση που συνεδριάζει δικαστικά στερείται αμεροληψίας, η άποψη του ενδιαφερομένου είναι σημαντική αλλά όχι αποφασιστική. Αυτό που είναι αποφασιστικό είναι το κατά πόσο ο φόβος αυτός μπορεί να θεωρηθεί αντικειμενικά δικαιολογημένος (ibid., § 76).

«55. Moreover, in order that the courts may inspire in the public the confidence which is indispensable, account must also be taken of questions of internal organisation. The existence of national procedures for ensuring impartiality, namely rules regulating the withdrawal of judges, is a relevant factor. Such rules manifest the national legislature's concern to remove all reasonable doubts as to the impartiality of the judge or court concerned and constitute an attempt to ensure impartiality by eliminating the causes of such concerns. [...]»

Σε ελεύθερη μετάφραση

55. Επιπλέον, για να μπορέσουν τα δικαστήρια να εμπνεύσουν στο κοινό την απαραίτητη εμπιστοσύνη, πρέπει να ληφθούν υπόψη και θέματα εσωτερικής οργάνωσης. Η ύπαρξη εθνικών διαδικασιών για την εξασφάλιση της αμεροληψίας, δηλαδή οι κανόνες που ρυθμίζουν την αποχώρηση των δικαστών, είναι ένας σημαντικός παράγοντας. Αυτοί οι κανόνες εκδηλώνουν την ανησυχία του εθνικού νομοθέτη για την εξάλειψη όλων των εύλογων αμφιβολιών ως προς την αμεροληψία του εν λόγω δικαστή ή δικαστηρίου και αποτελούν προσπάθεια εξασφάλισης της αμεροληψίας εξαλείφοντας τις αιτίες αυτών των ανησυχιών. [...]»

Έχω εξετάσει με μεγάλη προσοχή το αίτημα για εξαίρεση μου. Πρόκειται για ζήτημα αφ' εαυτού σοβαρό με σημαντικές προεκτάσεις στη λειτουργία της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών. Απ' ότι θυμάμαι είναι η πρώτη φορά που εξετάζω αίτημα εξαίρεσής μου είτε ως δικαστής είτε ως Πρόεδρος της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών. Ωστόσο κατά την υπηρεσία μου ως δικαστής (1986-2014) αυτοεξαιρέθηκα σε αριθμό υποθέσεων όπως το ίδιο και ως Πρόεδρος της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών (2014-2019).

Κατ' αρχάς η εταιρεία Ύψωνας δεν είναι καθ' οιονδήποτε τρόπο μέρος στη διαδικασία δεν έγινε άλλωστε τέτοια εισήγηση. Συνεπώς δεν μπορεί να τυγχάνουν εφαρμογής τα προβλεπόμενα στο άρθρο 10.3 του Νόμου «[...] πρόδηλο οικονομικό ή άλλο συμφέρον στην εν λόγω διαδικασία [...]» και στο άρθρο 2.5.3 του Οδηγού Δικαστικής Συμπεριφοράς «οικονομικό συμφέρον από το αποτέλεσμα της υπόθεσης».

Δεν μπορώ να αποδεχθώ τη θέση των Αιτητών ότι επειδή η Cybarco είχε προηγουμένως αγοράσει υλικά από την εταιρεία Ύψωνας έπεται ότι και πάλι θα αγοράσει, και ως εκ τούτου ένας αντικειμενικός παρατηρητής θα σκεφτεί, λόγω της σχέσης μου με τους μετόχους της εταιρείας Ύψωνας, ότι έχω πρόδηλο οικονομικό ή άλλο συμφέρον στη διαδικασία και επομένως πρέπει να εξαιρεθώ τόσο από την παρούσα όσο και από κάθε άλλη παρόμοια υπόθεση. Πρόκειται, κατά την άποψή μου, για θέση ακραία και ασυμβίβαστη με ό,τι ένας αντικειμενικός παρατηρητής, ο

οποίος γνωρίζει τα γεγονότα, θα μπορούσε να σκεφτεί. Θεωρώ ότι με όσα προτάθηκαν για εξαίρεση μου, δεν θα μπορούσε δικαιολογημένα να δημιουργηθεί στον αντικειμενικό παρατηρητή αμφιβολία ή φόβος ότι έχω οποιοδήποτε συμφέρον οικονομικό ή άλλο στη διαδικασία ή ότι γενικότερα η διαδικασία στερείται τα απαιτούμενα γνωρίσματα που συνθέτουν αντικειμενικά την αμεροληψία.

Το κατά πόσο σε περίπτωση κατακύρωσης του διαγωνισμού στην Cybarco αυτή θα προχωρήσει, με βάση τα δεδομένα της αγοράς που είναι εκ των προτέρων άγνωστα και αστάθμητα, να προμηθευτεί υλικά από την εταιρεία Ύψωνας ή από τόσες άλλες εταιρείες που κατασκευάζουν τα ίδια υλικά, δεν μπορεί λογικά να προσμετρήσει στη σκέψη ώστε να μπορεί να γίνεται λόγος για οικονομικό ή άλλο συμφέρον, εντός της έννοιας του άρθρου 10(3) του Νόμου. Ούτε μπορεί να αποτελέσει ένδειξη πρόδηλου οικονομικού ή άλλου συμφέροντος στη διαδικασία, από την εταιρεία Ύψωνας και κατ' επέκταση από εμένα ως Προέδρου της Αρχής, το ότι τα τελευταία δέκα χρόνια τα υλικά που η Cybarco αγόρασε από την εταιρεία Ύψωνας ανέρχονταν σε ποσοστό (36,27%) ενώ τα ποσοστά αγοράς από άλλες εταιρείες ήταν μικρότερα (24%, 23%, 11%, 3,81%, 0,82%). Είναι υποθετικό το σενάριο ότι αν ο διαγωνισμός κατακυρωθεί στη Cybarco αυτή θα αγοράσει υλικά από την εταιρεία Ύψωνας. Από τη στιγμή που και οι Αιτητές δέχονται ότι η Cybarco δεν αγοράζει μόνο από την εταιρεία Ύψωνας, δεν μπορεί να προβλέψει κανείς το πώς θα λειτουργήσει η αγορά υλικών στο μέλλον. Επομένως δεν υπάρχει οτιδήποτε που να επιδρά αρνητικά στη

σκέψη του αντικειμενικού παρατηρητή ο οποίος σύμφωνα με την *Abed Alkaadir Tyrye v. Αστυνομίας* (2008) 2 AAD σελ. 2790)

«[...] δεν είναι ασφαλώς ο τυχαίος απληροφόρητος άνθρωπος που θα μπορούσε να σχηματίσει μια βεβιασμένη εντύπωση παρασυρόμενος από την υποκειμενική του μονομερή και αποσπασματική αντίληψη, αλλά εκείνος ο οποίος, με ολοκληρωμένη πληροφόρηση και κατανόηση του τρόπου λειτουργίας των διαδικασιών στα πλαίσιά τους, μπορεί έτσι να καταλήξει σε μια αντίξια της αντικειμενικότητας του άποψη ως προς το ζητούμενο».

Εάν οδηγός για την εξαίρεσή μου θα μπορούσε να ήταν μόνο η ευαισθησία μου, θα δήλωνα εξαίρεση χωρίς κανένα δισταγμό. Όπως όμως προανάφερα, συνυπολογίζονται και άλλοι παράγοντες οι οποίοι διέπουν όχι μόνο τη δικαστική λειτουργία αλλά και την οιονεί δικαστική ενός διοικητικού οργάνου. Η αποδοχή του αιτήματος εξαίρεσής μου θα ισοδυναμούσε με παραίτηση εκτέλεσης του καθήκοντος το οποίο μου έχει ανατεθεί και ταυτόχρονα, θα παρείχε σε οικονομικούς φορείς τη δυνατότητα χωρίς αποχρώντα λόγο, να επιδρούν στη σύνθεση της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών. Αυτό θα μείωνε ασφαλώς την ανεξαρτησία της.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα όσα προσπάθησα να εξηγήσω, καταλήγω ότι έχω καθήκον να συμμετέχω στη σύνθεση της Αρχής στις υπό κρίση προσφυγές.

.....
Έφη Παπαδοπούλου
Πρόεδρος

Α Π Ο Φ Α Σ Η Μ Ε Λ Ω Ν

Τα γεγονότα της παρούσας υπόθεσης, το αιτητικό των Αιτητών στην Προσφυγή αρ. 46/2018 και οι θέσεις των μερών ήτοι της Αναθέτουσας Αρχής, της CYFIELD CONSTRUCTION LTD Αιτήτριας Εταιρείας στην Προσφυγή αρ. 46/2018 και της LOIS BUILDERS LTD – PHOENIX CONSTRUCTIONS LTD JV Αιτήτριας Εταιρείας στην Προσφυγή 51/2018 καταγράφονται στην απόφαση της Προέδρου της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών κας Ε. Παπαδοπούλου τα οποία και υιοθετούνται.

Κατά τη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας για την εξέταση του αιτήματος εξαίρεσης της κας Ε. Παπαδοπούλου ζητήθηκε από τα μέρη όπως τοποθετηθούν αν τα υπόλοιπα Μέλη της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών οφείλουν να εκδώσουν ξεχωριστή απόφαση στην περίπτωση που η Πρόεδρος της Αρχής δεν αυτοεξαίρεθεί από τη διαδικασία εξέτασης των Προσφυγών αρ. 46/2018 και 51/2018, που σημειώνεται αφορούν τον ίδιο Διαγωνισμό.

Η εκπρόσωπος της CYFIELD CONSTRUCTIONS LTD υποστήριξε ότι το θέμα αφορά τη ρίζα της διαδικασίας, αν δηλαδή η Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών θα προχωρήσει με νόμιμη σύνθεση στην έκδοση απόφασης. Αυτό το θέμα δεν μπορεί να είναι προσωπικό αλλά αφορά όλα τα Μέλη.

Από την πλευρά του ο εκπρόσωπος της LOIS BUILDERS LTD - PHOENIX CONSTRUCTIONS LTD JV επικαλούμενος το άρθρο 10(3) του Νόμου 104(I)/2010 υποστήριξε ότι το θέμα είναι προσωπικό, εναπόκειται στην ίδια την Πρόεδρο της Αρχής τι θα πράξει και όχι στα υπόλοιπα Μέλη της Αρχής να εκδώσουν τέτοια απόφαση.

Η Αναθέτουσα Αρχή δια του εκπροσώπου της υποστήριξε ότι η Αρχή έχει δικαίωμα να καθορίσει τη σύνθεση της και να διαφωνήσει με την απόφαση της Προέδρου.

Με δεδομένη τη Δήλωση/Απόφαση της Προέδρου της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών κας Ε. Παπαδοπούλου, που μας έχει κοινοποιηθεί, να μην εξαιρεθεί από τη διαδικασία εξέτασης των Προσφυγών αρ. 46/2018 και 51/2018 θα προχωρήσουμε να εξετάσουμε το ενδεχόμενο έκδοσης δικής μας απόφασης. Ανάλογο θέμα απασχόλησε την Αρχή και στην Προσφυγή 27/2015.

Παραθέτουμε απόσπασμα στην εκεί απόφαση της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών το οποίο υιοθετείται και στην παρούσα.

«Σύμφωνα με την απόφαση Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λευκωσίας ν. Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών, (2007) 3 Α.Α.Δ. 568 «ο νομοθέτης ανέθεσε» στην Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών «να κρίνει στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της, ως δευτεροβάθμιο και έτσι ανώτερο διοικητικό όργανο, τη νομιμότητα της διοικητικής απόφασης του αιτητή, με σκοπό την κατάληξη της σύνθετης διοικητικής διεργασίας του διαγωνισμού».

Επίσης στην απόφαση Tcc Lab Diagnostics Ltd ν. Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών, Υπόθεση Αρ. 1065/2010, 4/10/2012 λέχθηκαν τα ακόλουθα:

«Στο σημείο τούτο θα πρέπει να παρεμβάλω ότι συμφωνώ πλήρως με τις γενικές αρχές τις οποίες έχει συνοψίσει η καθ' ης αίτηση, ως προς τον τρόπο προσέγγισης τεχνικής φύσεως θεμάτων, οι οποίες εφαρμόζονται από διοικητικό όργανο που ασκεί αναθεωρητικό έλεγχο επί αποφάσεων αρμόδιας Αρχής, οι οποίες αρχές ασφαλώς, σύμφωνα με την παρατεθείσα νομολογία, εφαρμόζονται κατά την ενάσκηση της αναθεωρητικής δικαιοδοσίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου».

Ανατρέχοντας σε αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου και αποφάσεις των Επαρχιακών Δικαστηρίων με πολυμελή σύνθεση, διαπιστώνουμε ότι στις περιπτώσεις που τέθηκε ανάλογο αίτημα, και ο Δικαστής δεν εξαίρεσε τον εαυτό του, το αίτημα εξετάστηκε από τα υπόλοιπα μέλη του σώματος.

Στην απόφαση **Συμεού Ανδρέας** (2012) 1 Α.Α.Δ. 974 λέχθηκαν τα ακόλουθα:

«Η προσωπική αντίδραση του δικαστή, δεν μπορεί να ελεγχθεί, αφού ανάγεται στην εγγενή ελευθερία που έχει να λειτουργήσει ως κριτής (βλ. **Αποστολίδου ν. Δημοκρατίας**, (2002) 3 Α.Α.Δ. 80). Μόνο αν η απόφασή του να συνεχίσει με την εκδίκαση της υπόθεση, θα μπορούσε να ελεγχθεί δικαστικά. Σε τέτοια περίπτωση, θα εξεταζόταν κατά πόσον ικανοποιείτο το αντικειμενικό κριτήριο της εντύπωσης που θα δημιουργείτο στο μέσο εχέφρονα πολίτη για το αν, υπό τις περιστάσεις, υπήρχε πιθανότητα προκατάληψης».

Επίσης στην απόφαση **Πέτρος Κωμοδρόμος ν. Πανεπιστημίου Κύπρου**, ημερ. 20.9.2013, Υπόθ. Αρ. 1127/2009 λέχθηκε ότι:

«Το πρόβλημα έγκειται στο ότι η Σύγκλητος προέβη, [...], στο διορισμό της Ειδικής Επιτροπής, [...], χωρίς να εξετάσει τις ενστάσεις που είχαν υποβληθεί κατά της συμμετοχής συγκεκριμένου μέλους, [...].»

Με βάση τα πιο πάνω και με δεδομένη την δήλωση/απόφαση του κ. Α. Κάππα να μην εξαιρεθεί από τη διαδικασία εξέτασης της παρούσας Προσφυγής, παρόλο που το άρθρο 10(3) του Ν. 104(I)/2010 δεν φαίνεται να ξεκαθαρίζει το θέμα, κρίνουμε εύλογο το αίτημα των Αιτητών όπως το όλο ζήτημα εξεταστεί από τα υπόλοιπα Μέλη.»

Συνεπώς, καταλήγουμε όπως εκδώσουμε την παρούσα απόφαση που αφορά μόνο το αίτημα εξαίρεσης της Προέδρου κας Ε. Παπαδοπούλου από τη διαδικασία.

Υιοθετούμε ως έχει, το πιο κάτω απόσπασμα από τη Δήλωση/Απόφαση της Προέδρου κας Ε. Παπαδοπούλου.

«Εξετάζω το τεθέν ζήτημα εξαίρεσης υπό το φως των θεμελιωδών αρχών ως προς τη λειτουργία και εκτέλεση των καθηκόντων μου ως Προέδρου της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών, μιας ανεξάρτητης Αρχής με δικαιοδοσία να ασκεί έλεγχο επί της νομιμότητας των δημόσιων συμβάσεων. Η γενική αρχή ότι διοικητικά όργανα, που μετέχουν σε διαδικασία παραγωγής διοικητικής πράξης, πρέπει όχι μόνο να ενεργούν αμερόληπτα αλλά και να εμφανίζονται ότι είναι αμερόληπτα έχει περιληφθεί στο άρθρο 10.3 του Νόμου. Έχοντας υπόψη το εν λόγω άρθρο αλλά και τις εξουσίες της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών, που είναι ο έλεγχος της νομιμότητας αποφάσεων αναθετουσών αρχών, στα πλαίσια δημόσιων διαγωνισμών, η Αρχή, προς εκπλήρωση του έργου της ως διοικητικό όργανο, λειτουργεί οιονεί δικαστικά.

Υπό το φως των πιο πάνω δεν μπορώ να συμφωνήσω με την Αναθέτουσα Αρχή ότι τα προβλεπόμενα στον Οδηγό Δικαστικής Συμπεριφοράς δεν τυγχάνουν εφαρμογής. Αντίθετα, καταλήγω ότι εφαρμόζονται κατ' αναλογία και σε περίπτωση όπως η παρούσα. Ούτε, κατά τη γνώμη μου, ευσταθεί ο ισχυρισμός ότι το στάδιο στο οποίο εγείρεται το ζήτημα, το καθιστά καταχρηστικό και ότι ως τέτοιο, δεν πρέπει να εξεταστεί. Ζήτημα εξαίρεσης, εφόσον αυτό επιδρά στη νομιμότητα της όλης διαδικασίας, μπορεί να τίθεται και να εξετάζεται σε οποιοδήποτε στάδιο εάν και εφόσον τότε είναι που έρχεται σε γνώση του διαδίκου».

Σε ότι αφορά την ουσία του θέματος, το νομοθετικό πλαίσιο όπως και κάποιες από την σωρεία αποφάσεων των Δικαστηρίων καταγράφονται στη Δήλωση/Απόφαση της Προέδρου και δεν θα τα επαναλάβουμε.

Υιοθετούμε ως έχει το πιο κάτω απόσπασμα από τη Δήλωση/Απόφαση της Προέδρου κας Ε. Παπαδοπούλου

«Κατ' αρχάς η εταιρεία Ύψωνας δεν είναι καθ' οιονδήποτε τρόπο μέρος στη διαδικασία δεν έγινε άλλωστε τέτοια εισήγηση. Συνεπώς δεν μπορεί να τυγχάνουν εφαρμογής τα προβλεπόμενα στο άρθρο 10.3 του Νόμου «[...] πρόδηλο οικονομικό ή άλλο συμφέρον στην εν λόγω διαδικασία [...]» και στο άρθρο 2.5.3 του Οδηγού Δικαστικής Συμπεριφοράς «οικονομικό συμφέρον από το αποτέλεσμα της υπόθεσης».

Δεν μπορώ να αποδεχθώ τη θέση των Αιτητών ότι επειδή η Cybarco είχε προηγουμένως αγοράσει υλικά από την εταιρεία Ύψωνας έπεται ότι και πάλι θα αγοράσει, και ως εκ τούτου ένας αντικειμενικός παρατηρητής θα σκεφτεί, λόγω της σχέσης μου με τους μετόχους της εταιρείας Ύψωνας, ότι έχω πρόδηλο οικονομικό ή άλλο συμφέρον στη διαδικασία και επομένως πρέπει να εξαιρεθώ τόσο από την παρούσα όσο και από κάθε άλλη παρόμοια υπόθεση. Πρόκειται, κατά την άποψή μου, για θέση ακραία και ασυμβίβαστη με ό,τι ένας αντικειμενικός παρατηρητής, ο οποίος γνωρίζει τα γεγονότα, θα μπορούσε να σκεφτεί. Θεωρώ ότι με όσα προτάθηκαν για εξαίρεση μου, δεν θα μπορούσε δικαιολογημένα να δημιουργηθεί στον αντικειμενικό παρατηρητή αμφιβολία ή φόβος ότι έχω οποιοδήποτε συμφέρον οικονομικό ή άλλο στη διαδικασία ή ότι γενικότερα η διαδικασία στερείται τα απαιτούμενα γνωρίσματα που συνθέτουν αντικειμενικά την αμεροληψία.

Το κατά πόσο σε περίπτωση κατακύρωσης του διαγωνισμού στην Cybarco αυτή θα προχωρήσει, με βάση τα δεδομένα της αγοράς που είναι εκ των προτέρων άγνωστα και αστάθμητα, να προμηθευτεί υλικά από την εταιρεία Ύψωνας ή από τόσες άλλες εταιρείες που κατασκευάζουν τα ίδια υλικά, δεν μπορεί λογικά να προσμετρήσει στη σκέψη ώστε να μπορεί να γίνεται λόγος για οικονομικό ή άλλο συμφέρον, εντός της έννοιας του άρθρου 10(3) του Νόμου. Ούτε μπορεί να αποτελέσει ένδειξη πρόδηλου οικονομικού ή άλλου συμφέροντος στη διαδικασία, από την εταιρεία Ύψωνας και κατ' επέκταση από εμένα ως Πρόεδρου της Αρχής, το ότι τα τελευταία δέκα χρόνια τα υλικά που η Cybarco αγόρασε από την εταιρεία Ύψωνας ανέρχονταν σε ποσοστό (36,27%) ενώ τα ποσοστά αγοράς από άλλες εταιρείες ήταν μικρότερα (24%, 23%, 11%, 3,81%, 0,82%). Είναι υποθετικό το σενάριο ότι αν ο διαγωνισμός κατακυρωθεί στη Cybarco αυτή θα αγοράσει υλικά από την εταιρεία Ύψωνας. Από τη στιγμή που και οι Αιτητές δέχονται ότι η Cybarco δεν αγοράζει μόνο από την εταιρεία Ύψωνας, δεν μπορεί να προβλέψει κανείς το πώς θα λειτουργήσει η αγορά υλικών στο μέλλον. Επομένως δεν υπάρχει οτιδήποτε που να επιδρά αρνητικά στη σκέψη του αντικειμενικού παρατηρητή ο οποίος σύμφωνα με την *Abed Alkaadir Tyrye v. Αστυνομίας* (2008) 2 AAD σελ. 2790

«[...] δεν είναι ασφαλώς ο τυχαίος απληροφόρητος άνθρωπος που θα μπορούσε να σχηματίσει μια βεβιασμένη εντύπωση παρασυρόμενος από την υποκειμενική του μονομερή και αποσπασματική αντίληψη, αλλά εκείνος ο οποίος, με ολοκληρωμένη πληροφόρηση και κατανόηση του τρόπου λειτουργίας των διαδικασιών στα πλαίσιά τους, μπορεί έτσι να καταλήξει σε μια αντάξια της αντικειμενικότητας του άποψη ως προς το ζητούμενο»».

Με βάση τα πιο πάνω αποφασίζουμε ομόφωνα την απόρριψη των αιτημάτων των Αιτητών στις Προσφυγές 46/2018 και 51/2018 για εξαίρεση της Προέδρου κας Ε. Παπαδοπούλου από την όλη διαδικασία.

.....
Λοΐζος Κάππας
Μέλος

.....
Γιώργος Αναστασίου
Μέλος

.....
Σόλων Παπαθεοχάρους
Μέλος

.....
Δήμος Θωμά
Μέλος